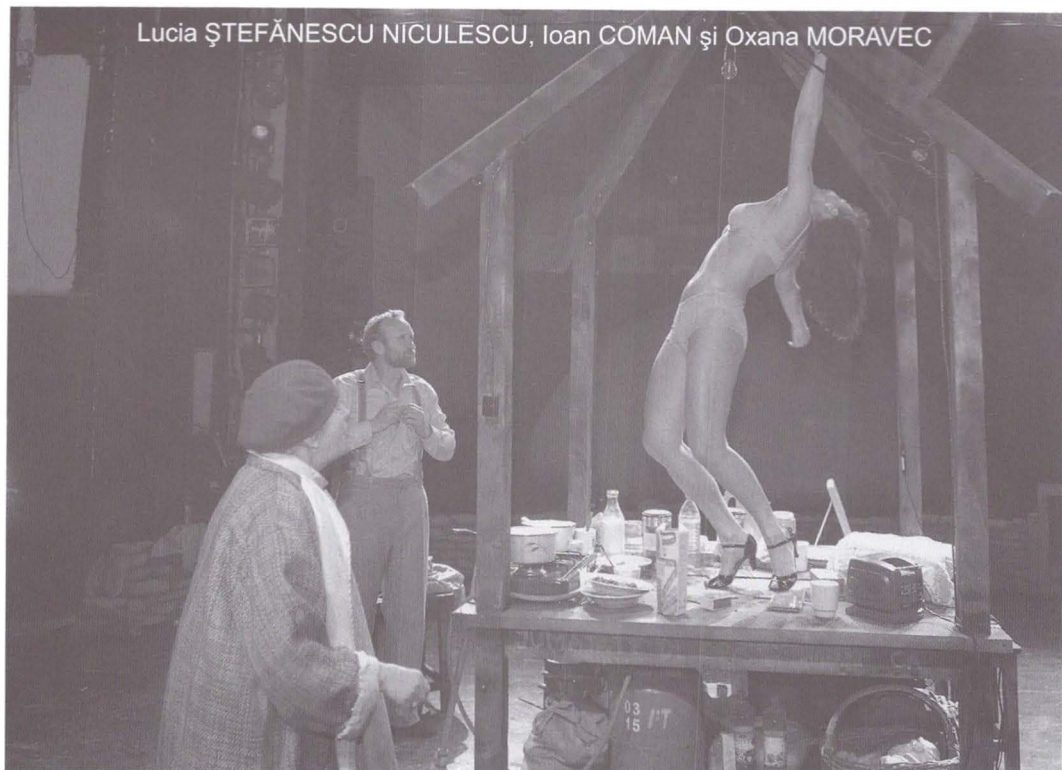

Nicolae PRELIPCEANU

O tragedie irlandeză la Ploiești

Regina frumuseții din Leenane este piesa de debut a dramaturgului irlandezo-anglez Martin McDonagh, „cel mai mare dramaturg al Angliei și al Irlandei din ultimii 20 de ani!”, după cum singur declară. Piesa e, într-adevăr, una înșelătoare, plină, aș zice, de *trompe-l'oeil*-uri și capcane pentru spectator. Începutul începutului este plicticos, pare o acțiune liniară, socială și simplă, care te trimite cu gândul la Zola, impresie ce, de altfel, persistă și după ce toate surprizele s-au consumat. E, iarăși vorba, ca-n atâtea piese irlandeze jucate la noi recent (adică *Billy Șchiopul* și *Dansează fetele Mundy*), despre oameni necăjiți, care trăiesc într-o casă izolată, undeva, în munți, unde drumul la magazinul din cel mai apropiat sat e o aventură. Aici, o femeie încă tânără este blocată de mama sa care îi cere în permanență să o îngrijească, să nu plece de lângă ea. Că femeia tânjește după un bărbat este clar. Prima impresie este că aceasta e o victimă, ceea ce, de fapt, și este, și tot răul este pus de spectator pe seama bătrânei mame acaparatoare și indiferente la dreptul fiicei de a-și trăi propria viață, de a avea propria familie. Ei, bine, pe măsură ce puținele întâmplări se desfășoară, lucrurile se complică și lumini mai diverse sunt aruncate asupra personajului fetei. O crimă încununează „cariera” domestică a acesteia, dar, ca-n Hitchcock, deși crima rămâne ascunsă anchetatorilor, vinovata este pedepsită: pregătindu-se să plece în America după bărbatul iubit, află că acesta s-a logodit și, distrusă, rămâne, pe loc. Astfel, crima, care avea o anume îndreptățire, este pedepsită, totuși, implicit. Ambele femei, și cea ucisă, și cea care ucide își primesc, la rândul lor, pedeapsa. Piesa e foarte abil scrisă, chiar dacă povestea aceasta de orori te face să te gândești, și la sfârșit, tot la un Zola mai nordic și cu peste o sută de ani întârziere. Acest nou gen teatral s-ar numi „In Your Face” și ar avea menirea să arate publicului scene șocante, vulgare, provocatoare, ne informează programul spectacolului jucat la Teatrul „Toma Caragiu” din Ploiești, unde a avut loc premiera, pe la sfârșitul lunii mai a.c.. Regia spectacolului, excelent condus, îi aparține Andreei Vulpe, un nume nu prea des întâlnit pe afișele teatrelor. Împreună cu scenograful Dan Titza, Andreea Vulpe construiește o casă în mijlocul spațiului de joc, acolo unde se aglomerează în dezordine toate elementele unei existențe nu prea îmbelșugate. Și un fel de glob albastru, de pe vârful căruia se scrie scrisoarea buclucașă, cea care va provoca tragedia finală. Dacă ai văzut Irlanda de azi, te întrebi la care Irlandă se referă dramaturgul – căci toată povestea cu irlandezii siliți de sărăcie să facă muncile pe care le fac acum românii prin Spania și Italia, dar în Anglia și Statele Unite ale Americii, pare azi una de pe altă lume. În fine, nu e nevoie ca povestea să fie nici tipică și nici măcar veridică. În ciuda tramei întunecate și a caracterelor elementare puse în mișcare în piesa lui McDonagh, ies la iveală subtilități și ironii, când te aștepti mai puțin. Ceea ce te trezește și îți semnalează că linia piesei nu e aceea pe care ți-o imaginezi în primele zece sau douăzeci de minute. Decuplat de la povestea celor patru personaje, te recuplezi repede și bine faci, pentru că tot ceea ce urmează este motivat și anunțat din timp, cum e și rana de pe mâinile bătrânei, care se dovedește a fi nimic altceva decât rezultatul unei torturi pe care, din când în când, fiica sa i-o

Lucia ȘTEFĂNESCU NICULESCU, Ioan COMAN și Oxana MORAVEC

aplică. Și povestea, și spectacolul fac apel la un realism „sans rivages”, cu laptele praf Milumil pe care fata chiar i-l prepară mamei sale, în ciuda faptului că aceasta ar fi în stare să și-l prepare și singură, dar nu vrea, ca și în cazul poridge-ului, larg utilizat în spectacol. Arde chiar un aragaz mic, în construcția simbolizând casa, din mijlocul scenei, deplasată lateral, în mod simbolic, de față, în clipa când se pregătește să-și ia zborul.

Cei patru actori își construiesc cu atenție și virtuozitate pe alocuri rolurile, în prim-plan fiind, firește, fata (Maureen Folan), excelent interpretată de Oxana Moravec, o actriță cu vaste resurse de sensibilitate feminină, alternând vertiginos stări contradictorii și transformându-se la minut, ca să zic așa, în contrariul a aceea ce părăsise până atunci că este. Sprijinul personajului în scenă, mama sa (Mag Folan), este real și pentru că actrița Lucia Ștefănescu Niculescu întruchipează viclenia bătrâneții și răutatea celei care nu acceptă să nu mai fie slujită de fiica ei, cu multă acuratețe. Figurile masculine, cei doi frați Pato și Ray Dooley, au apariții mai scurte, dar actorii Ioan Coman, cunoscut – celor care merg, fie și din București, cu plecare din fața sălii (tot) „Toma Caragiu”, de la Grădina Icoanei, la Teatrul din Ploiești –, ca unul dintre stâlpii acestui teatru, și mai tânărul Bogdan Farcaș, sunt, amândoi, în roluri, desigur cu o mai mare experiență cel dintâi, dar nu fără virtuozitate și cel de-al doilea.

Teatrul Municipal „Toma Caragiu” din Ploiești – Regina frumuseții din Leenane **de Martin McDonagh**. Traducerea: Cristi Juncu. Cu: **Oxana Moravec (Maureen Folan)**, **Lucia Ștefănescu Niculescu (Mag Folan)**; **Ioan Coman (Pato Dooley)**, **Bogdan Farcaș (Ray Dooley)**. Regia: **Andreea Vulpe**. Scenografia: **Dan Titza**.